

Monumentnummer*: 510382

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 01 juli 1998
Kadaster deel/nr 82721/50

Woonplaats* Den Oever
Gemeente* Hollands Kroon
Provincie* Noord-Holland

Locatiennaam Den Oever
Locatieomschrijving A7, Den Oever tussen hectometerpl 71,7 Re/Li en 72,2 Li/Re, Buitengebied

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wieringen	A			3285
Wieringen	A			3247
Wieringen	A			3284
Wieringen	A			3249
Wieringen	A			3248

Omschrijving**

Inleiding

SPUISLUIZEN, genaamd "Stevinsluizen", gebouwd in 1932 als onderdeel van de Zuiderzeewerken. Tot het complex van de "Stevinsluizen" behoort ook een schutsluis, deze valt echter niet onder de bescherming.

De spuisluisen zijn ontworpen door architect-adviseur ir. D. Roosenburg. De sluisen zijn gesitueerd tussen twee militaire plateaus uit de Stelling bij Den Oever, aan het begin van de Afsluitdijk. Over de spuisluisen ligt een vierbaans rijweg en een fietspad. In het oorspronkelijke plan was vo orzien in een tweebaans rijweg en een spoorbaan, maar deze laatste is er nooit gekomen en daarvoor in de plaats kwam de vierbaans weg.

De spuisluisen van de Stevinsluizen vormen tezamen met de Lorentzsluisen bij Kornwerderzand aan de andere zijde van de Afsluitdijk het uitwateringssysteem van het IJsselmeer. Naast deze uitwateringstaak, waarbij het teveel aan IJsselmeerwater in de Waddenzee

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

wordt gespuid, hebben de sluisen ook een taak als stormvloedkering. In tijden van storm gaan alle sluisdeuren dicht om zo de instroom van water vanuit de Waddenzee in het IJsselmeer zoveel mogelijk te voorkomen.

In oorlogstijd hadden de spuisluizen een defensieve taak, zij moesten er dan namelijk voor zorgen dat er genoeg water vanuit de Waddenzee in het IJsselmeer stroomde voor eventuele inundaties binnen de Vesting Holland. Met het oog daarop zijn de Stevinsluizen gesitueerd binnen de Stelling bij Den Oever, zodat het complex kon worden verdedigd.

Omschrijving

De Stevinsluizen bestaan uit drie groepen van spu sluisen, die vanaf Den Oever gezien, vlak na de schutsluis beginnen. De drie identieke groepen van spuisluizen hebben ieder vijf sluiskokers van twaalf meter breedte, met daarboven twee maal zes heftorens. Om de waterkering tegen frontaal vuur te kunnen beschermen is in de sluiskokers een frontdekking van gewapend beton aangebracht. In de sluiskokers, die door middel van 50 meter lange pijlers met spitse koppen - om het water zo weinig mogelijk weerstand te bieden - van elkaar worden gescheiden, bevinden zich de afsluitmiddelen. Boven deze sluiskokers, tot ongeveer zeven meter boven het wegdek, staan de heftorens, waarin de ophanging en machinerieën van de afsluitmiddelen zitten. Deze heftorens bepalen het aanzicht van de sluis van de weg af gezien. In elke sluiskoker zit een noorderschuif en een zuiderschuif, respectievelijk tussen de heftorens aan de Waddenzeezijde en aan de IJsselmeerzijde. De zuiderschuiven of hefdeuren zijn de normale waterkering en de noorderschuiven worden alleen bij storm gebruikt. No rmaal staan deze noorderschuiven altijd open. De schuiven lopen langs verticale rails tussen de heftorens door middel van smeedstalen kettingen met betonnen contragewichten die over wielen lopen. Deze kettingen, wielen, contragewichten en elektromotoren bevinden zich alleen in de heftorens.

Ten zuiden van de zuiderschuiven zitten in elke sluiskoker puntdeuren of wachterdeuren. Deze puntdeuren, waarbij de punt richting Waddenzee wijst, zorgen voor "automatisch spuien". De deuren worden losgezet en worden bij hoog water in het IJsselmeer vanzelf opgedrukt door de druk van het water. Bij hoogwater in de Waddenzee worden de deuren door de waterdruk uit tegenovergestelde richting weer dichtgedrukt, en voorkomen zo dat er zeewater in het IJsselmeer stroomt. Tussen de twee maal zes heftorens in elke groep loopt een rijbaan. Ten zuiden van de zuidelijke heftorens is eveneens een rijbaan aangelegd. Het fietspad loopt ten noorden van de heftorens aan de Waddenzeezijde.

De heftorens aan de Waddenzeezijde hebben een langwerpige rechthoekige plattegrond, terwijl de torens aan de IJsselmeerkant aan de noordzijde aan beide kanten een verbreding hebben. Dat geldt niet voor de torens op de hoeken van een groep. Deze bezitten slechts aan één zijde een uitbouw, richting de groep. Alle heftorens zijn van gewapend beton gemaakt en hebben in de zijmuren opliggende ribben als reliëf. Bij de heftorens aan de Waddenzeekant zitten drie van deze gleuven ook aan de noordzijde.

De torens aan de andere kant hebben ook nog dergelijke gleuven aan de noordzijde, en wel twee links en twee rechts in het verbrede deel. De zijkanten van dit verbrede deel bezitten ook nog eens vier gleuven. Het platte dak bestaat uit een iets overstekende betonnen plaat. De torens aan de IJsselmeerzijde zijn door middel van een deur toegankelijk.

Tussen de tweede en derde heftoren aan de IJsselmeerzijde, is aan de noordkant aan elke groep een betonnen gebouw toegevoegd met elektrische schakelruimte en schaftlokaal. Op de eerste heftoren van de eerste groep aan de IJsselmeerzijde en op de laatste heftoren van de derde groep aan deze zijde staat op de respectievelijk west- en oostzijde in hoofdletters "STEVINSLUIZEN".

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Bij de eerste heftoren bevinden zich hieronder nog drie onder elkaar bevestigde koperen borden, waarop de wapens van Noord-Holland en Friesland staan afgebeeld en de tekst: "TIJDENS DE REGEERING VAN KONINGIN WILHELMINA IS DEZE AFSLUITDIJK, HOOFDWERK VAN DE GEDEELTELIJKE DROOGMAKING DER ZUIDERZEE, RECHTSTREEKSCH VERBINDING VAN NOORD-HOLLAND MET FRIESLAND, IN 5 JAREN TOT STAND GEBRACHT DOOR HET VERNUFT EN DEN ARBEID VAN NEDERLANDSCHE INGENIEURS, AANNEMERS EN WERKLIEDEN. TER HERINNERING HIERAAN IS DEZE PLAAT DOOR TIJDGENOOTEN AANGEBRACHT. 1927 1932".

Waardering

Het geheel van spuisluizen, genaamd "Stevinsluizen", is van bouw-, civieltechnische en architectuurhistorische waarde:

- als gaaf gebleven voorbeeld van het bouwen in gewapend beton, waarbij het beton door een plastische behandeling monumentaal van karakter is;
- als een belangrijk werk van architect ir. D. Roosenburg, die een aantal belangwekkende waterstaatkundige werken in Nederland heeft gerealiseerd, onder meer in de Wieringermeer.

De spuisluizen zijn van cultuurhistorische waarde als element uit de geschiedenis van de Zuiderzeewerken.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Spuisluis

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument